

УДК 336.71.078.3

Белінська Г.В., к.е.н., с.н.с., доцент кафедри фінансів Київського торговельно-економічного університету

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ

У статті розглянуто актуальні проблеми банківського сектору України в сучасних умовах реформування та економічного спаду. Автором проаналізовано причини масових банкрутств банків протягом 2014-2016 рр. та діяльність регулятора в умовах, що склалися. Виявлено останні тенденції щодо розв'язання ситуації навколо банків, що визнані проблемними тощо. Розкрито основні схеми виведення активів власниками проблемних українських банків за кордон, що є головною причиною остаточного краху цих фінансових установ сьогодні, та проаналізовано інституційні проблеми і недоліки, які обумовили можливою дану ситуацію. Автором детально проаналізовано ситуацію навколо декількох найбільш резонансних банкрутств банків в Україні в останні роки та зроблено висновок про недосконалі, а подекуди зумисні дії банківського регулятора, який не зміг продемонструвати ефективної роботи і унеможливити відтік коштів з даних установ та не захистив інтереси вкладників. Крім того, у статті оцінено останні законодавчі зміни у банківській сфері, які є реакцією на виявлені проблеми банківського сектору. Зокрема, виокремлено і охарактеризовано позитивні наслідки введення в дію Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності пов'язаних з банком осіб».

Ключові слова: банки, банкрутство, виведення коштів з банківської системи, злочини банківської сфери
(Літ. 18).

Белинская А.В.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ: ПРИЧИНЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ И ПУТИ РЕШЕНИЯ

В статье рассмотрены актуальные проблемы банковского сектора Украины в современных условиях реформирования и экономического спада. Автором проанализированы причины массовых банкротств банков в течение 2014-2016 гг., а также деятельность регулятора в сложившихся условиях. Выявлены последние тенденции в разрешении ситуации вокруг банков, признанных проблемными и тому подобное. Раскрыты основные схемы вывода активов владельцами проблемных украинских банков за границу, что является главной причиной окончательного краха этих финансовых учреждений сегодня, проанализированы институциональные проблемы и недостатки, которые обусловили возможность данной ситуации. Автором подробно проанализирована ситуация вокруг нескольких наиболее резонансных банкротств банков в Украине в последние годы и сделан вывод о несовершенных, а иногда умышленных действиях банковского регулятора, который не смог продемонстрировать эффективной работы и сделать невозможным отток средств из данных учреждений, не защитил интересы вкладчиков. Кроме того, в статье дана оценка последним законодательным изменениям в банковской сфере, которые являются реакцией на выявленные проблемы банковского сектора. В частности, выделены и охарактеризованы положительные последствия введения в действие Закона Украины «О

внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины относительно ответственности связанных с банком лиц».

Ключевые слова: банки, банкротство, вывод средств из банковской системы, преступления в банковской сфере.

Belinska G.

CURRENT PROBLEMS OF BANKING SYSTEM OF UKRAINE: CAUSES AND SOLUTIONS

In the article the actual problems of the banking sector of Ukraine in modern conditions of reform and economic downturn. The author analyzes the causes of mass bank failures during the 2014-2016 and activities of the regulator in that circumstances. The recent trends in resolving the situation around the banks, which recognized problematic are describe.

Also, the article describes the main scheme of output of assets abroad by the owners of Ukrainian troubled banks, which is the main reason for the final collapse of financial institutions today, and analyzes the institutional problems and shortcomings that make this situation possible.

The author analyzes in detail the situation around some of the most high-profile bankruptcies of banks in Ukraine in recent years and concluded imperfect, and sometimes deliberate actions of the banking regulator, who was unable to demonstrate the efficient operation and to prevent the outflow of funds from these institutions and did not protect the interests of depositors of these bank.

In addition, the article reviewed recent legislative changes in the banking sector, which is a response to the problems of the banking sector. In particular, the estimated positive impact of the introduction of the Law of Ukraine "About amendments to some legislative acts of Ukraine concerning liability associated with the bank people."

Keywords: banks, bankruptcy, withdrawal of funds from the banking system, banking crimes (Fig.0, Tab.0, Lit.18).

Постановка проблеми. Сьогодні світова економіка в цілому та особливо фінансовий сектор, знаходяться під потужним впливом глобальних перетворень: оптимізація державного втручання, лібералізація в світовому масштабі, розвиток нових інформаційних технологій дозволили сформувати нові фінансові ринки і зв'язати національні фінансові системи в єдиний простір.

Але поруч з очевидними позитивними наслідками таких процесів існує і негативний бік – зростання волатильності та ризикованості фінансового сектору. Банківська сфера є доволі специфічним полем діяльності, адже значна концентрація грошей як у готівковій, так і в безготівковій формах, наявність складних та часто незрозумілих за своєю структурою фінансових інструментів привертають увагу шахраїв та створюють можливості для численних зловживань і порушень.

Додаткові проблеми виникають через впровадження в діяльність фінансового сектору потужної «інформаційної складової». Через глобальні автоматизовані операційні системи, електронний зв'язок, дистанційний доступ до комерційної інформації підвищується загроза кіберзлочинності. Так, за оцінкою міжнародної аудиторської компанії Price Waterhouse Coopers, щорічний збиток банківського бізнесу в європейських країнах від таких злочинів складає близько 33 млрд. дол.

Крім того статистика свідчить, що майже 70% злочинів у банківській сфері здійснюються або співробітниками банку, або ж за їхньої участі. Світова економічна

криза додала підстав до активізації банківського шахрайства: сьогодні у банківській сфері злочини частіше відбуваються у збанкрутілих банках або у тих, що проходять процедуру санації [1].

В Україні про проблему шахрайства у банківській сфері знову активно заговорили у 2014-2016 рр. після низки банкрутств та закриття банків. Так, лише у 2014 році НБУ визнав неплатоспроможними 33 вітчизняних банки, в які було введено тимчасову адміністрацію з наступною підготовкою до ліквідації. У 2015 році ще 31 банк було ліквідовано, а щодо 2-х банків тривають судові розгляди. У період з початку 2016 року до даного моменту під процедуру реорганізації, введення тимчасової адміністрації або ліквідації потрапили ще 17 банків[2].

Оскільки банківські установи виступають найважливішим елементом платіжної системи країни, негативні наслідки від наявності злочинних схем діяльності можуть призвести до порушення в проведенні платежів в країні. Така ситуація шкодить усій економічній активності, відлякує інвесторів та знижує довіру населення до фінансового сектору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблема зловживань у банківській сфері та проблема банкрутств банків вивчалася багатьма вітчизняними, як науковцями так і практиками. Зокрема, це: Т. Євченко [3], О. Материнська [4], А. Меньшова [5], А. Олійник [6], А. Платковська [4], О. Сорокіна [7], К. Фрумкін [1], Д. Чеховський [8].

Проте, на сьогодні можна констатувати, що **не всі аспекти проблеми функціонування банківських установ в Україні є повністю очевидними та дослідженими**. Так, думки фахівців у фінансово-кредитній сфері щодо причин масових банкрутств та збитковості банків розходяться: одні вважають, що негативний фінансовий результат діяльності українських банків сформувався, насамперед, за рахунок значних обсягів відрахувань у резерви під можливі втрати від активних операцій, в той час як інші говорять про цілу низку факторів, які спричинили дану ситуацію: збитки економіки України через відсутність експорту та падіння внутрішнього споживання, подорожчання собівартості продукції, а збиткові суб'єкти стали безнадійними боржниками банків, що розірвало і гривневі баланси останніх [10].

Негативно на банківський сектор вплинула і девальвація валютного курсу гривні за 2014-2015 рр. Вона є наслідком надлишкового емісійного грошового наповнення банківської системи, а також впливу валюти за межі країни. Це стало причиною зупинки повернення банкам валютних позичок від значної кількості внутрішніх боржників і банки стали реальними банкрутами. І якщо ці два фактори є об'єктивними, то ще один важливий фактор, а саме – фінансові маніпуляції та вивід активів власниками та менеджерами проблемних банків, став можливим через інституційну недосконалість фінансово-банківського сектору та наявності законодавчих прогалин.

Тож, **метою даної статті** є саме виявлення основних причин кризових явищ у банківській системі України у період 2014-2016 рр. та розробка практичних рекомендацій щодо оздоровлення ситуації у банківській сфері в умовах, що склалися.

Виклад основного матеріалу. Україна в умовах військових дій, падіння ВВП, та як наслідок – високої інфляції протягом 2014-2016 рр. потерпала від масових банкрутств у банківському секторі. Так, на поточний момент на сайті Фонду гарантування вкладів фізичних осіб йдеться про більш ніж 70 банків, що ліквідуються. Перш за все, фінансовий ринок покинули банки-зомбі, що не мали активів, та «схемні» банки, які існували за рахунок «відмивання» грошей. Також поступово було ліквідовано неплатоспроможні банки, які втратили ліквідність та не змогли обслуговувати клієнтів,

а їх акціонери не змогли підтримати банки додатковими надходженнями капіталу. Серед цих фінансових установ, на жаль, було 3 великих банки – «Дельта Банк», «Надра» і «Фінанси та Кредит».

Найбільш впевнено на ринку почувають себе сьогодні державні банки, або такі, що мають значну частку держави у статутному капіталі, адже вони отримують «дофінансування» з бюджету. Також не можна не помітити зростання питомої ваги та значущості для українського банківського сектору іноземного капіталу: недаремно ТОП-15 найбільш надійних банків у країні у 2016 році очолюють відразу чотири іноземних банки. Даний рейтинг складено на основі статистичних даних НБУ фінансовими аналітиками та наведено на сайті www.forinsurer.com [10]. Станом на жовтень 2016 року рейтинг очолюють такі банки, як: Креді Агріколь Банк (Credit Agricole, Франція), Кредобанк (РКО Bank Polska, Польща), Райффайзен банк Аваль (Raiffeisen Bank, Австрія), Укрсиббанк (BNP Paribas Group, Франція). Завершує першу п'ятірку найбільш надійних банків Ощадбанк, в якому держава гарантує 100% вкладів.

При складанні рейтингу найбільш надійних українських банків враховувалася спроможність банку без затримки повернути депозити при наявності у нього фінансових проблем або проблем з погашенням кредитів та зростанні заборгованості клієнтів, а також рівень підтримки акціонерів і держави. Важливу роль відіграє також і фактор власника з точки зору поповнення капіталу і ліквідних ресурсів, що є основою стійкості банківської установи в стресових умовах. Жоден банк, який належить державі або міжнародним фінансовим холдингам, не був визнаний неплатоспроможним. Отже, можна говорити про чітку тенденцію щодо виходу з ринку банківських послуг дрібних банків з українським та змішаним капіталом та прихід в цей сегмент крупних гравців: транснаціональних або великих іноземних банків та держави.

В чому ж причини ситуації, що складається сьогодні у банківському секторі країни? Якщо звернутися до робіт вітчизняних вчених, то вони найчастіше поділяють усі проблеми, що призводять до банківських криз та погіршення ситуації у цьому секторі, на дві великі групи: на зовнішні, які не залежать від керівництва установи та її акціонерів, а також внутрішні, які спричинені чинниками, що існують в середині установи [5].

До зовнішніх причин на сьогоднішній день відносяться:

- **загальноекономічна ситуація в країні:** істотно підвищують загальну невизначеність ризику у відносинах банків з їх головними контрагентами – вкладниками, позичальниками і регулюючими органами. Так, масова паніка серед вкладників банківських установ, або ж різкі коливання товарних цін, процентних ставок можуть змінити ціни на фінансові активи;

- **інфляція,** яка впливає на банківський сектор через процентні ставки, ослаблення стимулів для заощаджень і звуження депозитної бази, втечу капіталів за кордон, зміну структури активів і пасивів;

- **ринкові реформи** – в кінцевому рахунку вони повинні сприяти оздоровленню та розвитку, однак у короткостроковому плані реформи можуть провокувати або посилювати кризові процеси в банківській сфері;

- **втрата довіри до банку з боку клієнтів,** внаслідок прийняття невірних управлінських рішень;

- **рейдерські атаки,** які цілеспрямовано направлені на знецінення активів банку, що призводить до їх можливого продажу або ліквідації.

До внутрішніх причин відносять [5]:

- **недотримання законодавства,** особливо в частині підтримання необхідного рівня всіх показників;

- **обман органів влади**, який викликаний приховуванням від контролюючих суб'єктів інформації про справжній стан з платоспроможністю фінансової установи;
- **некомпетентне керівництво**, що залежить від рівня корпоративної культури установи;
- **спекуляція** - надмірна кредитна експансія під час економічного підйому, як правило, служить фактором, що провокує банківські кризи. Зворотним боком кредитної експансії є погіршення якості кредитного портфеля, завищена оцінка забезпечення позик, збільшення кредитного ризику;
- **недоліки внутрішньобанківської системи**, яка безпосередньо залежить від політики, що проводиться всередині установи [11]:

Проте, більшість вітчизняних фахівців, оцінюючи ситуацію, яка складається у фінансовому секторі України, серед причин банкрутств банків називають махінації та зловживання серед власників та менеджерів, а також несприятливе бізнес-середовище, що склалося після політичної кризи 2014 року та початку військових дій на Сході і анексії Криму.

Найболючішою проблемою у банківському секторі залишається виведення грошей через банківську систему за кордон. Перш за все, мова йде про виведення саме банківських активів та часток співзасновників банку у випадку виявлення проблем в його діяльності. На сьогодні існує п'ять основних схем, через які виводяться кошти. Приблизна оцінка втрат – близько 50 млрд. грн. [12].

На першому місці – **виведення коштів через розміщення їх на кореспондентських рахунках в іноземних банках** [13, 14]. Так, існує вимога до зберігання валют, що відносяться до першої групи згідно Класифікатора валют (доларів і євро) на коррахунках в іноземних банках, яку встановлює Національний банк України. Проте під час банкрутства (або найчастіше – псевдобанкрутства) кошти, розміщені на коррахунках в банках країн-членів ЄС та США, списуються. Фонд гарантування вкладів повідомляє про декілька установ, які приймають участь у подібних операціях. Насамперед, це австрійський банк Meinel Bank AG. Дана установа вже брала участь у розслідуваннях, пов'язаних із фінансовими ринками, зокрема в Австрії. Також відомі випадки відкриття коррахунків українськими фінансовими установами у таких європейських банках як Bank Frick and CO AG (Ліхтенштейн), East-West United Bank (Люксембург) і Winter&Co (Австрія). Через вказані установи виведено, за даними фонду, \$746,5 млн. і 52,9 млн. євро [12].

На другому місці за популярністю серед схем виведення активів банку за кордон – **відчуження активів банку за заниженою ціною**. Оцінювачі, вступаючи у змову із співробітниками банку, оцінюють майно, значно занижуючи його реальну вартість. Після цього вказане майно реалізується серед довірених осіб та партнерських організацій. Фонд державного майна оцінює збитки української банківської системи від застосування вказаної схеми у 4,89 млрд. грн.

Третє місце серед схем виведення активів банку посідає **виведення майна з-під застави**. Мова йде про майно, що належить проблемному банку та на яке накладається обмеження щодо можливості його відчуження, оскільки воно виступає у якості майнового забезпечення. Як правило, у такій схемі приймають участь, крім посадових осіб банку, ще й зацікавлені особи з числа державних виконавців виконавчої служби, які незаконно знімають заборону на відчуження, вилучаючи відповідний запис з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Після цього вказане майно швидко реалізується керівництвом банку. Збитки держави від такої операції оцінюються сьогодні в 12,58 млрд. грн. [2].

Четверте місце – за схемою з *відступленням прав вимоги за кредитами*. Зокрема, у цій схемі задіяні фінансові та факторингові компанії, які викупають у банків реальні та прибуткові кредитні портфелі за зниженою ціною. Через використання даної схеми банківська система України втратила ще 12,43 млрд. грн. [2].

На п'ятому місці, зі збитком в 5,58 млрд. гривень – *нецільове використання кредитних коштів*. Схема даного злочину виглядає найчастіше наступним чином: керівники банку спільно зі службовими особами інших компаній (кредитних спілок, небанківських фінансових установ або промислових підприємств) отримують у банку кредити на різні виробничі та комерційні цілі на пільгових умовах, тобто за заниженим відсотком. У подальшому ці кошти повертаються у банк-кредитор на умовах субординованого боргу у вигляді депозиту з отриманням значно вищого відсотку за таким депозитом у порівнянні з вартістю кредиту.

Яскравим прикладом застосування подібних схем є банкрутство банку «Михайлівський». Банк, пропонуючи значні відсотки за депозитами (до 28%), укладав із вкладниками договір, де позиціонував себе лише повіреним в інтересах іншої фінансової компанії, якій фактично і передавались кошти. Відповідно такий вклад не підпадав під страхування ФГВФО, а це в свою чергу, означало, що банк обходив нормативні обмеження НБУ щодо залучення коштів фізичних осіб та не робив по залучених вкладах гарантійних внесків. Також, виявлено факти виводу з банку його менеджментом ліквідних активів до інших фінансових компаній під виглядом надання позик. За ці кошти фінансові компанії викупували у банку кредитні портфелі фізичних осіб. Таким чином з банку вивели основний реальний актив – високоприбутковий портфель кредитів фізичних осіб.

Історія банкрутства «Дельта Банку» є багато в чому подібною. Банк почав відчувати фінансові проблеми на початку 2014 року, а у вересні цього ж року НБУ видав йому стабілізаційний кредит та ввів куратора. Проте, вже у жовтні 2014 року Нацбанк визнав банк проблемним. Але під час перевірки діяльності було виявлено, що за місяць до введення тимчасової адміністрації група Cargill (США), що була основним інвестором та співвласником банку, вивела основний ліквідний кредитний портфель банку. Також було викрито факти переуступок за кредитними вимогами на користь компаній, що належали керівництву банку. Тож, можна констатувати факт, що введення тимчасової адміністрації було здійснено занадто пізно.

Ще одне стрімке банкрутство 2016 року – це крах банку «Хрещатик». Але ця ситуація, як пояснюють аналітики, сталася не стільки з вини менеджменту, скільки через корпоративний конфлікт між акціонерами, які представляють різні фінансово-промислові групи. Також банк «Хрещатик» був помічений в порушенні нормативів ліквідності та капіталу, і, як наслідок, впливу всіх цих факторів – банк був визнаний неплатоспроможним.

Позитивним кроком щодо стабілізації у банківській системі стало прийняття Закону України № 2085 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності пов'язаних з банком осіб». Перший позитивний момент – це вимога щодо розкриття інформації про тіньових власників банків, які до того мали змогу уникати банківського нагляду, використовуючи офшорні схеми виводу капіталу та різноманітні інструменти де-персоніфікації. Прийнятий Закон надав Національному банку ефективні інструменти ідентифікації пов'язаних осіб.

Закон посилює вимоги до розкриття структури власності банку. Новація Закону полягає, зокрема, в розширенні поняття «істотна участь». Якщо раніше для встановлення опосередкованого володіння необхідно було визначити відносини контролю

опосередкованого власника відносно прямого власника, то тепер під опосередковане володіння підпадають випадки, коли опосередкований власник контролює не тільки прямого власника істотної участі, а й будь-яку іншу особу в ланцюгу володіння корпоративними правами такої юридичної особи. Таким чином, значно розширюється коло відповідальних осіб за шкоду, завдану платоспроможності банку.

Контроль за операціями з пов'язаними особами забезпечується не тільки за рахунок запровадження адміністративної та кримінальної відповідальності, а й низкою інших змін, унесених до Закону України «Про банки і банківську діяльність». Зокрема, на фінустанови покладається обов'язок розкривати всіх пов'язаних осіб у звітності, яка подається до НБУ, і, крім цього, регулятор одержує право додатково, на підставі поданих документів, установити пов'язаних осіб фінустанови.

На законодавчому рівні передбачено вимоги до операцій банку з пов'язаними особами. Так, умови безпосередніх правочинів з пов'язаними особами банку тепер не можуть відрізнятися від поточних ринкових умов, а у випадку недотримання цього положення відповідний правочин може бути визнаний судом недійсним. У свою чергу здійснення опосередкованих кредитних операцій з пов'язаними особами банкам узагалі заборонено.

Введення Закону в дію вже дало свої позитивні наслідки: аналітики спостерігають за вражаючим збільшенням прозорості банківського сектору України. НБУ на своєму сайті звітує, що станом на 01.07.2016 року йому відомі власники всіх банків України, і оцінює рівень прозорості банківської системи у понад 98% [15]. НБУ очікує, що з огляду на планомірне зростання вимог до мінімального розміру регулятивного капіталу, у банківському секторі відбуватиметься консолідація, окремі банки будуть придбаватись новими інвесторами, у зв'язку з чим структура власності банків буде змінюватись. Також в НБУ зазначають, що моніторинг структур власності банків здійснюється систематично та продовжуватиметься і після завершення очищення банківського сектору. До банків, структура власності яких буде визнана непрозорою, будуть застосовані адекватні заходи впливу з метою захисту інтересів кредиторів. Паралельно можна спостерігати за процесами, коли НБУ оголошує банкрутами установи, які не виконують вимоги щодо докапіталізації своїх статутних фондів. На особливу увагу заслуговує активізація слідчих дій Національним антикорупційним бюро щодо службових осіб НБУ з приводу незаконного надання протягом 2014-2015 років рефінансування семи банкам на суму 12 млрд. грн.

Саме безкарність та відсутність прозорості у діяльності банків та у процедурі надання рефінансування з боку НБУ стала ледве не головною причиною того, що з банківського сектору України за період 2014-2016 рр. було виведено коштів більш ніж на 50 млрд. дол. США [15].

Сьогодні, на жаль, можна говорити про формування неефективної, а інколи навіть, злочинної політики з боку регулятора відносно вітчизняних банків з метою виводу коштів акціонерів з банків, що визнаються проблемними. Наприклад, у випадку банкрутства банку «Михайлівський», банк був визнаний проблемним у грудні 2015 року, коли на його діяльність було накладено жорсткі обмеження: зокрема, заборонено видавати кредити та залучати кошти вкладників – фізичних осіб. Проте, у квітні 2016 року обмеження були пом'якшені. Банк отримав дозвіл на кредитування позичальників. Скасування даного обмеження надало акціонерам можливість вивести з банку активи за описаною вище схемою – замістити кредити пов'язаним з ним компаніям, які вели реальну діяльність та мали реальну заставу, на «смітєві» кредити новоствореним фірмам, що не мали забезпечуючих активів.

Аналогічна ситуація склалася навколо банкрутства «Дельта Банку»: з березня 2015 року в нього увійшла тимчасова адміністрація ФГВФО, проте даний крок було здійснено з запізненням не менш ніж на три місяці. Гострі проблеми з платоспроможністю установа відчувала починаючи ще з листопада 2014 року.

Тож дані випадки теж мають бути розслідувані НАБУ або іншими уповноваженими органами на предмет змови акціонерів банків та представників НБУ.

Основними **висновками з проведеного дослідження** можна вважати наступні. По-перше, на державному рівні має бути запроваджена система заходів щодо подальшого підвищення довіри до банківської системи з боку клієнтів та забезпечення прозорості діяльності банків. Так, Національному банку України потрібно завершити формування механізму недопущення до керівних посад у діючих банках та відмови у праві придбання істотної участі в фінансових установах особам, що сприяли банкрутствам банків у минулому.

Також позитивним кроком у напрямку оздоровлення банківського сектору повинно стати пришвидшення створення державного кредитного реєстру. Це має першорядне значення для моніторингу пов'язаних осіб, оскільки формує необхідну інформацію про кредитні відносини. Введення в дію даного реєстру дозволить поглибити і міжнародну співпрацю, адже державні кредитні реєстри сьогодні співпрацюють між собою на європейському рівні, обмінюючись інформацією щодо великих корпоративних боржників.

Для спрощення окремих аспектів банківської діяльності Міністерству фінансів України, зокрема, доцільно ініціювати внесення змін до Податкового кодексу України, Закону про банкрутство, інших законів з метою зміцнення нормативно-правової бази для стягнення боргів. Це потрібно для врегулювання значної кількості непрацюючих кредитів, які залишаються на балансах банків, блокуючи нове кредитування. Крім того, варто ініціювати усунення перешкод в податковому законодавстві, які блокують реструктуризацію боргу.

З метою посилення відповідальності за вчинення правопорушень у банківській сфері та профілактики їх у майбутньому має бути активізовано слідчі дії компетентними органами щодо випадків зловживань у сфері банківського менеджменту та можливості змови між акціонерами банків та представниками контролюючих органів (в тому числі НБУ) в ситуаціях банкрутств найбільших банків України у період 2014-2016 рр.

В цьому контексті, найбільш перспективним **напрямом подальших досліджень** у сфері банківського регулювання та безпеки є проблема удосконалення роботи, розширення слідчих повноважень Національного антикорупційного бюро України та посилення його незалежності. Це дозволило б ще більше активізувати його діяльність щодо розслідування банкрутств тих банків, де сьогодні існує підозра про зумисне доведення банку до банкрутства.

Також нерозв'язаною лишається проблема захисту прав акціонерів банку (особливо міноритарних). Зокрема, до сьогодні не запроваджено норму, коли потенційного нового власника підприємства зобов'язують викуповувати частки міноритарних акціонерів. Відсутність такої норми призводить до зловживань з боку власники контрольного пакету акцій, даючи можливість крупним акціонерам виходити із капіталу товариства, попередньо вивівши виробничі активи на інші підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Фрумкін К. Шахрайство та злочини у банківській сфері / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/gkr/150.htm

2. Реорганізація та ліквідація // Офіційний сайт НБУ / [Електронний ресурс]: – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=75535#201
3. Євенко Т. Управління ліквідністю банківських установ / Т. І. Євенко // Економічний часопис - XXI. - 2013. - № 1-2(2). - С. 27-30. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2013_1-2\(2\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2013_1-2(2)_11)
4. Материнська О. Аналітична оцінка банкрутства комерційних банків України / О.А. Материнська, О.В. Платковська // «Молодий вчений», № 4 (31), квітень, 2016 р. С. 134-137.
5. Меньшова А.Ю. Причини виникнення та шляхи запобігання банкрутства комерційного банку : монографія / А.Ю. Меньшова. – Х. : ХДТУБА, 2008. – 146 с.
6. Олійник А.В. Економічна сутність та чинники банкрутства комерційних банків / А.В. Олійник // Економічні науки // Вісник Хмельницького національного університету – 2011 - № 3 – Т. 1. С. 93-98.
7. Сорокіна А. Банкрутство комерційних банків України: причини виникнення та шляхи запобігання / А. Сорокіна // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики – 2010 - №1 (9). С. 109-116.
8. Чеховський Д.Б. Взаємодія між фондом гарантування вкладів фізичних осіб та Національного банку України в площині оздоровлення слабких банків // Чернігівський науковий часопис – Серія 1 – Економіка і управління - № 1 (5) – 2014. С. 114-122.
9. Соснова А. Банки-банкрути України. Чому фінустанови банкрутують одна за одною? / [Електронний ресурс]: «Слово і Діло» 2015 – Режим доступу: <http://www.slovoidilo.ua/2015/05/14/stattja/finansy/banky-bankrutyy-ukrayiny.-chomu-finustanovy-bankrutuyut-odyn-za-inshym>
10. Рейтинг самых надежных банков Украины в 2016 году / [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://forinsurer.com/rating-banks>
11. Ткаченко Т.П. Банкрутство комерційних банків: причини та шляхи запобігання // Т.П. Ткаченко, Д.П. Волинець // Актуальні проблеми економіки та управління – Збірник наукових праць молодих вчених факультету менеджменту та маркетингу НТУУ «КПІ» - № 10 – 2016. – [Електронний ресурс]: – Режим доступу: ape.fmm.kpi.ua/article/download/73396/68773
12. Ормоцадзе М. Топ-5 схем виведення грошей із банків, 16.11.15. //Форбс-Україна [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/business/1405705-top-5-shem-vivedennya-groshej-iz-bankiv>
13. Постанова Правління Національного банку України 26.03.1998 № 118 «Про відкриття та функціонування кореспондентських рахунків банків - резидентів та нерезидентів в іноземній валюті та кореспондентських рахунків банків-нерезидентів у гривнях» - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0231-98>
14. Постанова НБУ 20.12.2013 № 527 «Про відкриття та використання уповноваженими банками кореспондентських рахунків в іноземній валюті 1-ї групи Класифікатора іноземних валют та банківських металів у банках Латвійської Республіки» - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0527500-13>
15. Національний банк України // Банківський нагляд // Реєстрація та ліцензування // Структури власності банків України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=6738234